יה ריבון עלם

ר' ישראל נג'ארה
צפת, מאה 16
סימן ישראל

זמירון
שבת בשבתו

שיר השבת לבראשית

יָהּ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא
אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מָלֶךְ מַלְכַיָּא
עוֹבָדֵי גְּבוּרָתָךְ וְתִמְהַיָּא
שְׁפַר קֳדָמָךְ לְהַחֲוָיָא

יהה ריבון העולם והעולמות
אתה הוא מלך מלכי המלכים
מעשה גבורותיך ונפלאותיך
נאים לאומרם בפניך

שְׁבָחִין אֶסַדַּר צַפְרָא וְרַמְשָׁא
לָךְ אֱלָהָא קַדִּישָׁא דִּי בְרָא כָּל נַפְשָׁא
עִירִין קַדִּישִׁין וּבְנֵי אֱנָשָׁא
חֵיוַת בָּרָא וְעוֹף שְׁמַיָּא

שבחים אערוך בוקר וערב
לך אלוה קדוש שברא את כל הנפשות
מלאכים קדושים ובני אדם
חיות הבר ועופות השמיים

רַבְרְבִין עוֹבָדָךְ וְתַקִּיפִין
מַכִּיךְ רָמַיָּא זַקִּיף כְּפִיפִין
לוּ יְחֵי גְּבַר שְׁנִין אַלְפִין
לָא יֵעוּל גְּבוּרְתָךְ בְּחוּשְׁבְּנַיָּא

גדולים מעשיך ועצומים
משפיל רמים וזוקף כפופים
לו יחיה אדם אלפי שנים
לא יוכל לחשב את גבורותיך

אֱלָהָא דִּי לֵיהּ יְקָר וּרְבוּתָא
פְּרוֹק יַת עַנָּךְ מְפֵם אַרְיָוָתָא
וְאַפֵּיק יַת עַמָּךְ מִגּוֹ גָּלוּתָא
עַמָּךְ דִּי בְחַרְתְּ מִכָּל אֻמַּיָּא

אלוה שלו הכבוד והגדולה
גאל את צאנך מפי האריות
והוצא את עמך מתוך הגלות
העם שבחרת מכל האומות

לְמִקְדָּשָׁךְ תּוּב וּלְקֻדָּשׁ קֳדְשִׁין
אֲתַר דִּי בֵיהּ יְחֵדוּן רוּחִין וְנַפְשִׁין
וְיַזְמְרוּן לָךְ שִׁירִין וְרֶחֲשִׁין
בִּירוּשְׁלֶם קַרְתָּא דְּשֻׁפְרַיָּא

למקדשך שוב ולקודש הקדשים
מקום בו ישמחו הרוחות והנפשות
וישירו לך שירים ושבחים
בירושלים, עיר היופי

יה ריבון עלם // על הפיוט

שיר השבת לפרשת בראשית

זמירון: הפיוט יה ריבון הוא אחד הפיוטים המושרים ביותר ונפוץ בכל עדות ישראל. אין כמוהו מתאים לשבת בראשית המתארת את בריאת העולם על ידי ריבון העולם, ולפתוח את תחילת מחזור הקריאה בתורה בשבחים – אתה הוא מלך מלכי המלכים מעשי גבורותיך ונפלאותיך נאים לאומרם בפניך.

המשך הפיוט מדבר על בריאת כל הנפשות – החיות, העופות, האדם והמלאכים, הם המלאכים שיש מסורת שנבראו ביום השני ובהם נמלך הקב"ה לפני בריאת האדם.

ומה מתאים הבטוי "לו יחיה גבר שנין אלפין" לפרשה המתארת בני אדם שאכן חיו כמעט אלף שנה ואף על פי כן אינם נחשבים מול הקב"ה.

למה בארמית?
נאמר בבבלי שבת יב ע"ב: ...אָמַר רַב יְהוּדָה: לְעוֹלָם אַל יִשְׁאַל אָדָם צָרְכָיו בְּלָשׁוֹן אֲרַמִּי. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַשּׁוֹאֵל צָרְכָיו בְּלָשׁוֹן אֲרַמִּי - אֵין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת נִזְקָקִין לוֹ, שֶׁאֵין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מַכִּירִין בְּלָשׁוֹן אֲרַמִּי!

והסיבה לכך היא שרצוי שמלאכי השרת יבינו כדי "שיזדקקו לו מלאכי השרת להכניס תפלתו לפנים מן הפרגוד" (רש"י)

לעומת זאת, אומרים התוספות על בבלי ברכות ג א: …וגם מה שאומרים העולם, לכך אומרים קדיש בלשון ארמית לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום שלא יבינו המלאכים ויהיו מתקנאין בנו וזה אינו נראה שהרי כמה תפלות יפות שהם בלשון עברי אלא נראה כדאמרינן בסוף סוטה (דף מט.) אין העולם מתקיים אלא א 'סדרא דקדושתא' וא 'יהא שמיה רבא' דבתר אגדתא שהיו רגילין לומר קדיש אחר הדרשה ושם היו עמי הארצות ולא היו מבינים כולם לשון הקודש לכך תקנוהו בלשון תרגום שהיו הכל מבינים שזה היה לשונם:

הרב בני לאו בתשובה לשאלה מדוע הקדיש בארמית? אתר כיפה

יש כאן קצת פרדוכס. הארמית בקדיש היא בגלל שזוהי התפילה העממית ביותר, וחז"ל ביקשו לדאוג שכל אחד יבין אותה. השפה המדוברת היתה ארמית ואילו העברית נחשבה לשפה "גבוהה" שהייתה נחלת האינטלגנציה בלבד. מאז קיבלו המילים (למרות שאינן מובנות) חיים לעצמם. אי אפשר להשוות את המילים "יהא שמיה רבא" למילים "יהא שמו הגדול", למרות שזהו תרגום מדוייק. האמירה הארמית מחברת את אומר הקדיש לא רק לעולמות עליונים אלא גם לכל רבבות הנשמות שאמרו קדיש באותה שפה. זהו עוצמתה וחוסנה של התפילה הזו.

זמירון: והדבר נכון גם לגבי "יה רבון עלם"
וראה עוד הסבר בבית הראשון על המצב הנפשי בעולם הזה של הכרה באלוקי האמת ומתן שבח לפניו מתוך מציאות של שעבוד למלכי בשר ודם והצורך להערים עליהם בשפה ובדיבור דו משמעי כדניאל בשעתו.

נושאים:

- שבחין לקב"ה.
- הכרה בקטנות האדם.
- תפילה לגאולה.

יָהּ רִבּוֹן עָלַם וְעַלְמָיָא // עיון בית א

דניאל ז יח

וְיַקַּבְּלוּן מַלְכוּתָא קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין וְיַחְסְנוּן מַלְכוּתָא עַד עָלְמָא וְעַד עָלַם עָלְמַיָּא

בבלי שבועות לה ב

כל מלכיא האמורים בדניאל חול חוץ מזה שהוא קדש (דניאל ב, לז) אַנְתְּ מַלְכָּא, מֶלֶךְ מַלְכַיָּא: דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא, מַלְכוּתָא חִסְנָא וְתָקְפָּא וִיקָרָא יְהַב-לָךְ.

רש"י: חוץ מזה - מלך מלכיא דאילו לנבוכדנצר לא הוה קרי ליה דניאל מלך מלכיא אלא ה"ק אנת מלכא נבוכדנצר, מלך מלכיא דהוא אלהא דשמיא מלכות חסנא יהב לך:

תרגום ויקיטקסט: אַתָּה הַמֶּלֶךְ, מֶלֶךְ הַמְּלָכִים, אֲשֶׁר אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם נָתַן לְךָ אֶת הַמְּלוּכָה, אֶת הָעֹז, וְאֶת הַתֹּקֶף וְאֶת הַכָּבוֹד.

תרגום לפי רש"י: אַתָּה הַמֶּלֶךְ! מֶלֶךְ הַמְּלָכִים שהוא אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם נָתַן לְךָ אֶת הַמְּלוּכָה...

זמירון: המזמור הכתוב בארמית משתמש במילים וביטויים מספר דניאל, שם מסופר על דניאל העומד לפני נבוכדנצר ופותר את חלומותיו. המשורר לוקח את מילות השבח של דניאל למלך בשר ודם ומהלל בהם את ה'. את ההצדקה לעשות זאת אפשר לקבל מדברי התלמוד שמהם אפשר להבין שדניאל מדבר בכפל משמעות ושהוא עצמו יודע היטב מי הוא המלך האמיתי! ואכן, לאחר פתרון החלום גם נבוכדנצר מכיר בכך:

דניאל ג לא-לג

נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָׁנַיָּא דִּי־דָיְרִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא: אָתַיָּא וְתִמְהַיָּא דִּי עֲבַד עִמִּי אֱלָהָא עליא עִלָּאָה שְׁפַר קָדָמַי לְהַחֲוָיָה: אָתוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תְקִיפִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עִם־דָּר וְדָר:
תרגום ויקיטקסט: נְבוּכַדְנֶצַּר הַמֶּלֶךְ לְכָל הָעַמִּים הָאֻמּוֹת וְהַלְּשׁוֹנוֹת הַיּוֹשְׁבִים בְּכָל הָאָרֶץ: שְׁלוֹמְכֶם יִרְבֶּה! הָאוֹתוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי הָאֵל הָעֶלְיוֹן, נָאֶה לְפָנַי לְהַגִּיד: אוֹתוֹתָיו כַּמָּה גְּדוֹלִים, וְנִפְלְאוֹתָיו כַּמָּה תַקִּיפוֹת! מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת עוֹלָם, וְשִׁלְטוֹנוֹ עִם דּוֹר וָדוֹר!

וראה עוד
נחמיה ב ה-ו

וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מַה־זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם. וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר קִבְרוֹת אֲבֹתַי וְאֶבְנֶנָּה.

מלבים: ואתפלל, ר"ל [רוצה לומר] בתשובה שהשיב אל המלך היה בלבו הדבור אל ה' בדרך תפלה, שמ"ש [שמה שאמר] אם על המלך טוב היה בלבו אל המלך העליון, שהתפלל שייטב הדבר בעיניו ופועל ידיו ירצה, רק באמירה אמר זאת אל המלך.

אגרא דכלה על בראשית יח ג: ויאמר אדני וכו' הנה לב' הפירושים נתקשה (עיין ברש"י), אם הכוונה להש"י ... ואם הוא למלאכים ...אך הוא דמשמיענו בזה **ללמוד דעת מאברהם** בעת שיצטרך אדם לדבר אל בני אדם, ונפשו חפיצה להתפלל אז אל י"י, יאמר בלשון דמשתמע לתרי אפי, ולא מיקרי בזה גניבת דעת לבני אדם אם נפשו ולבו לשמים, **על דרך האמור בנחמיה** (ב ד) ואתפלל אל י"י, (נחמיה ב ה) ואומר למלך אם על המלך טוב וכו'.

שְׁבָחִין אֲסַדַּר צַפְרָא וְרַמְשָׁא // עיון בית ב

תצווה | שמות כז כ-כא

וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי ה' חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

תרגום אונקלוס: ... **יְסַדַּר** יָתֵיהּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי **מֵרַמְשָׁא** עַד **צַפְרָא**...

אמר | ויקרא כד ג

...בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר ...

תרגום אונקלוס: ...בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא **יְסַדַּר** יָתֵיהּ אַהֲרֹן **מֵרַמְשָׁא** עַד **צַפְרָא**...

תצווה | שמות כט לט

אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם

פנחס | במדבר כח ד

אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם

רש"י על הושע יד ג: ... וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ: שהיה לנו להקריב לפניך נשלם אותם בריצוי דברי שפתינו:
רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידין תקנום ...ותניא ... מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות ... ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב

דניאל ב לח

וּבְכָל דִּי דָיְרִין בְּנֵי אֲנָשָׁא חֵיוַת בָּרָא וְעוֹף שְׁמַיָּא יְהֵב בִּידָךְ וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְהוֹן
תרגום ויקיטקסט: וּבְכָל אֲשֶׁר דָּרִים בְּנֵי הָאָדָם חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם, נָתַן בְּיָדְךָ וְהִשְׁלִיטְךָ בְּכֻלָּם.

דניאל ד יד

..בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין

בראשית | בראשית כו

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ

תרגום יונתן: וַאֲמַר יְיָ לְמַלְאֲכַיָּא דְּמְשַׁמְּשִׁין קוֹמוֹי דְּאִיתְבְּרִי בְּיוֹם תִּנְיָן [שני] לְבְרֵיַית עָלְמָא נַעֲבֵיד אָדָם בְּצַלְמָנָא בִּדְיוֹקְנָנָא ... (ואמר ה' למלאכים המשמשים לפניו שנבראו ביום השני לבריאת העולם: נעשה אדם...)

רש"י: נעשה אדם. ענותנותו של הקב"ה למדנו מכאן, לפי שהאדם הוא בדמות המלאכים ויתקנאו בו, לפיכך נמלך בהן, וכשהוא דן את המלכים הוא נמלך בפמליא שלו.

רש"י לבראשית א ה: לָמָּה כָּתַב [ויהי ערב ויהי בוקר יום] אֶחָד? לְפִי שֶׁהָיָה הַקָּבָ"ה יָחִיד בָּעוֹלָמוֹ, שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ הַמַּלְאָכִים עַד יוֹם שֵׁנִי, כָּךְ מְפֹרָשׁ בִּבְ"רַ.

בראשית | בראשית ב יט

וַיִּצֶר ה' אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל־עוֹף הַשָּׁמָיִם...

תרגום יונתן: וּבְרָא יְיָ אֱלֹהִים מִן אַדְמְתָא כָּל חֵיוַת בָּרָא וְיַת כָּל עוֹפָא דִשְׁמַיָא...

בבלי ראש השנה לא א

בחמישי היו אומרים (תהלים פא, ב - שיר של יום חמישי) הרנינו לאלהים עוזנו על שם שבראו עופות ודגים לשבח לשמו

רש"י: כשאדם רואה עופות משונים זה מזה נותן שבח למי שבראם.

שמיני | ויקרא מו

זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה, וְהָעוֹף, וְכֹל נֶפֶשׁ הַחַיָּה, הָרֹמֶשֶׂת בַּמָּיִם; וּלְכָל-נֶפֶשׁ, הַשֹּׁרֶצֶת עַל-הָאָרֶץ. מז לְהַבְדִּיל, בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהֹר; וּבֵין הַחַיָּה, הַנֶּאֱכָלֶת, וּבֵין הַחַיָּה, אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל.

האזינו | דברים לב כד

...וְשֻׁן־בְּהֵמֹת אֲשַׁלַּח־בָּם...

אונקלוס: ...וְשֻׁן חֵיוַת בָּרָא אֲגָרֵי בְּהוֹן...

רַבְרְבִין עוֹבָדָךְ וְתַקִּיפִין // עיון בית ג

דניאל ג לג

אָתוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַקִּיפִין

תרגום: אוֹתוֹתָיו כַּמָּה גְּדוֹלִים, וְנִפְלְאוֹתָיו כַּמָּה תַקִּיפוּת!

זמירון: אף שלפי התרגום המילולי הביטוי **רַבְרְבִין עוֹבָדָךְ** מדבר על מעשי ה' שהם גדולים ועצומים נראה שהמשורר משתמש בכפל המשמעות של המילה רברבין ועל כן ההמשך מדבר על ה' כמשפיל ומרומם שֻׁלָּב מלכים בידו.

בראשית | בראשית ג ה

... וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע.

אונקלוס: ... וּתְהוֹן כְּרַבְרְבִין חַכִּימִין בֵּין טַב לְבִישׁ.

רלב"ג: והייתם כאלהים ... ר"ל הם השופטים מנהיגי המדינות (וראה מורה נבוכים פרק ב)

דניאל ה יח-כג | תרגום ויקיטקסט

אַתָּה הַמֶּלֶךְ, הָאֵל הָעֶלְיוֹן נָתַן מַלְכוּת וּגְדֻלָּה וִיקָר וְהָדָר לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבִיךְ...אֲשֶׁר ...הָיָה חָפֵץ הָיָה מֵרִים, וַאֲשֶׁר הָיָה חָפֵץ הָיָה מַשְׁפִּיל. וְכַאֲשֶׁר רָם לִבָּבוֹ .. הוּרַד מִכִּסֵּא מַלְכוּתוֹ ...עַד אֲשֶׁר יָדַע כִּי שׁוֹלֵט הָאֵל הָעֶלְיוֹן בְּמַלְכוּת אֱנוֹשׁ, וְאֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יְקִים עָלֶיהָ... וְאַתָּה בְנוֹ בֵּלְשַׁאצַּר לֹא הִשְׁפַּלְתָּ לִבֶּךָ ...וְעַל אֲדוֹנֵי הַשָּׁמַיִם הִתְרוֹמָמְתָּ, וְאֶת כְּלֵי בֵיתוֹ הֵבִיאוּ לְפָנֶיךָ, וְאַתָּה וְשָׂרֶיךָ (במקור בארמית: וְאַנְתְּ וְרַבְרְבָנָךְ)... יַיִן שָׁתוּ בָּהֶם...

הפטרת ראש השנה | שמואל א' ב ז

ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם

תהילים קמו יד

סוֹמֵךְ ה' לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים

תהילים קמז ו

מְעוֹדֵד עֲנָוִים ה' מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ

בראשית | בראשית ה כז

וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי מְתוּשֶׁלַח תֵּשַׁע וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת (כמעט אלף...)

ואתחנן | דברים ז ט

וְיָדַעְתָּ כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר...

תהילים צ א-ד

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים ...כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה.

אֱלָהָא דִּי לֵיהּ יְקָר וּרְבוּתָא // עיון בית ד

דניאל ה יח

...אֱלָהָא עִלָּאָה מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְרָא יְהַב לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֱבוּךְ.

דניאל ו יז-כג

בֵּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר וְהַיְתִיו לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא דִּי אַרְיָוָתָא... אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וּסְגַר פֻּם אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי...

וארא | שמות ו ו

לָכֵן אֱמֹר לִבְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבֹדָתָם...

ואתחנן | דברים ז ז

לֹא מֵרֻבְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חָשַׁק ה' בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים.

לְמִקְדָּשָׁךְ תּוּב וּלְקֹדֶשׁ קָדְשִׁין // עיון בית ה

תרומה | שמות כו לד

וְנָתַתָּ אֶת הַכַּפֹּרֶת עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים.

יתרו | שמות יח ט

וַיִּחַדְ יִתְרוֹ עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־עָשָׂה ה' לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרָיִם.

רש"י: ויחד יתרו. וַיִּשְׂמַח יִתְרוֹ, זֶהוּ פְּשׁוּטוֹ.

יום ירושלים | הפטרת שפטים ישעיהו נב א

עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ צִיּוֹן לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ...

פיוטים נוספים לבראשית

אודה לאל לבב חוקר	ברוך אל עליון	יודוך רעיוני
צור משלו אכלנו	יה אכסוף	יפה ותמה
אשיר לאל אשר שבת	יום זה מכובד	כל מקדש שביעי